

Academie voor Patiënt en Mantelzorger 2.0

De Academie voor Patiënt en Mantelzorger die het MUMC+ in samenwerking met Envida heeft opgericht, heeft zijn sporen verdiend. Patiënten liggen dankzij de instructies die zij meekrijgen voor zelfzorg minder lang in het ziekenhuis en doen minder vaak een beroep op thuiszorg. Reden voor de zorginstellingen in Maastricht/Heuvelland en in breder verband in Zuid-Limburg om het Maastrichtse trainingscentrum op te schalen naar een regionale academie voor zelfzorg. Vitala+, ZIO, Burgerkracht, thuiszorgorganisaties; iedereen doet mee en staat er open voor om kennis, kunde én trainers te delen.

Monique Hanraets is projectdirecteur in het Maastricht UMC+ en vanuit het ziekenhuis verantwoordelijk voor uitbreiding van de Academie voor Patiënt en Mantelzorger. Dit programma is onderdeel van het Transformatieplan 'Van zorgen voor naar zorgen met' dat door 21 deelnemende organisaties in geheel Zuid-Limburg is ondertekend:

“We zitten regelmatig met alle zorgorganisaties in de regio aan tafel en dan merk je dat er een heel goede basis voor samenwerking ligt. Daar plukken wij de vruchten van.”

“Ik borduur in mijn opdracht voort op de academie die het MUMC+ heeft neergezet. Er ligt een fantastisch format voor de bevordering van zelfzorg bij patiënten en mantelzorgers dat landelijk als voorbeeld wordt gezien. Dat format gaan we via meerdere routes uitbouwen. We willen het aanbod vergroten. We willen het gedachtegoed in samenwerking met onze partners aanbieden in de eerste lijn en daar ook verder verfijnen. Tot slot willen we al deze ontwikkelingen uniform aanpakken, zodat

we leren en gebruik kunnen maken van elkaar en niet bij elke nieuwe instructie het wiel opnieuw moeten uitvinden. KOMPAZ, de stichting die het MUMC+ in 2024 heeft opgericht om zorg- en welzijnsinstellingen te faciliteren en te verbinden, gaat die uitwisseling op regionaal niveau stroomlijnen; met een nationale schaal als uitgangspunt. In de uitvoering werken we toe naar een flexpool van instructeurs die zo vroeg mogelijk in het zorgpad kunnen worden ingezet. Hier ligt één van de grote opdrach-

ten. Nu wordt de instructie nog vaak na een operatie gegeven maar liever zorgen we ervoor dat patiënten en mantelzorgers al vóór de ingreep weten welke rol zij zelf hebben in hun herstel. Die instructie kan in de wijk of aansluitend aan het polibezoek plaatsvinden. In deze eerste fase van de uitbreiding ligt onze focus bij het vergroten van zelfmanagement bij handelingen om de doorstroom in de keten te bevorderen. Van hieruit kan de samenwerking en het programma van de Academie 2.0 groeien.”

Marianne Frederix is projectleider van de Academie voor zelfzorg bij Envida:

“De oprichting van een regionale academie voor zelfzorg levert alleen maar win-win-situaties op.”

“De wens om patiënten en mantelzorgers bepaalde handelingen te leren, past bij Envida’s wens om mensen te ondersteunen in hun zelfredzaamheid. Patiënten die zelfstandig thuis vooruit kunnen, hebben ons niet nodig. Hierdoor komen handen vrij voor mensen die ons wel nodig hebben. Vanaf 2025 gaan wij zelf instructies aan cliënten en mantelzorgers geven in de wijk. We beginnen kleinschalig met twee instructieverpleegkundigen en twee groepsprogramma’s. Zo tillen wij het zelfmanagement educatie-

programma PPEP4ALL voor mensen met een (chronische) ziekte naar de wijk. Daarnaast hebben wij zelf de cursus ‘Handig Helpen voor Mantelzorgers’ ontwikkeld. Met dit programma willen wij mantelzorgers ondersteunen bij hun zorgtaken, bijvoorbeeld transfers of de algemene dagelijkse levensverrichtingen (ADL). Veel mantelzorgers voeren deze taken al langer uit. Door hen onder begeleiding van professionals de tools in handen te geven om deze handelingen beter te doen, willen we ervoor

zorgen dat zij fysiek of psychisch niet overbelast raken. Als dat nodig is kunnen we na de training tijdens een huisbezoek bekijken of er na de training alsnog aanpassingen of hulpmiddelen nodig zijn om de ondersteuning beter te laten verlopen. Via de academie delen wij deze nieuwe cursus met onze samenwerkingspartners. Zoals wij ook gebruik maken van de expertise die elders is of wordt ontwikkeld.”

Monique Bertrand is fysiotherapeut en projectleider van de Academie voor Patiënt en Mantelzorger bij Vitala+:

“Samen krijgen we de vragen uit de hele breedte van het zorgveld te pakken en kunnen we ervoor zorgen dat we geen doelgroep uit het oog verliezen”

“De academie staat bij Vitala+ nog in de kinderschoenen. Wij starten met een gedrags- en cultuurverandering ‘van zorgen voor naar zorgen met’. Om de eigen regie zoveel mogelijk te bevorderen bij patiënten zullen wij met zijn allen anders moeten gaan werken, waarbij we ook de inzet van mantelzorgers zullen onderzoeken. Hierbij gaan wij als eerste inzetten op het bevorderen van zelfmanagement bij algemene dagelijkse levensverrichtingen (ADL) en voeding. Op dit vlak worden onze cliën-

ten best verwend. De verzorging, het eten komt naar hen toe. Maar thuis moeten zij zich vaak ineens zelf kunnen redden, zeker als er geen thuiszorg beschikbaar is. Daar gaan wij hen beter op voorbereiden door die zelfstandigheid al tijdens de opname te bevorderen. Hiermee ontlasten we tegelijk onze collega’s. Vanuit de kersverse academie gaan wij onderzoeken hoe wij deze lijn in al onze herstel- en revalidatietrajecten kunnen doortrekken. Hierbij zullen we intensiever samenwerken met het sociale

netwerk van patiënten. Nu ik bijvoorbeeld weet dat verpleegkundigen in het ziekenhuis patiënten en mantelzorgers leren om zelf de ogen te druppelen, hoeven wij deze instructie niet meer zelf te ontwikkelen. Dus die instructie zullen wij in de keten wegzetten. Andersom kunnen onze partners van ons leren als het om ADL-instructies gaat. Dit gaat ons allemaal en zeker ook onze patiënten helpen.”